

שלום עליכם במקום מרסל פרוסט * שבט הנועזים

של מניה וישראל שוחט * הספר על ברלין - עיר חצוייה *

מעגונים כן יהיו לך * שירה כהתרת כפתורי שימלה

צאן ברזל

פרוסטטה

בשידור רדיו שנערך בגלי צה"ל, סיפר המתרגם והעורך יורם ברונבוסקי, על פירסום תרגומו הראשון של יצירות הסר פר הצרפתי מרסל פרוסט: "נוצר קונצנזוס לאומי לתרגומי לעברית את כתבי מרסל פרוסט... מאחר וקונצנזוס כזה לא נוצר ביחס לגבי עדה צמחה, שהקימה עשרות שנים להפצת עניין תרגומו של מרסל פרוסט לעברית, וביחס למר שוגעים אחרים וותיקים לעניין זה, הרי שסביר להניח, שיש ביצירת קונצנזוס זה הישג יוצא דופן. מאחר וקיימים בישראל

מרסל פרוסט

פזילה מיתרת לתרבויות זרות

גם שני מופעים לתרגומי מופת לעברית, הממונים מכספי האומה (מוסד ביאליק) מחד והמפעל לתרגום ספרי מופת מאיר (דף), הרי שסביר להניח שציבור משלמי המסים ישא בנטל של אותו קונצנזוס מבורך.

מיפעל תרגומי זה מעיד שוב על מאפייני מבחיל של התרבות הישראלית, נוסח שנות השבעים, שעיקרו בכך שמידשאות התרבות של השכן ירוקות מהמידשאות התרבותיות שלנו. כפי שפרופסור ישראלי לי ספרות אנגלית, שימועון זנרבסקי, מציין דים לאנתולוגיה של יצירה ישראלית מתורגמת לאנגלית, ומציין כי בלשון העברית, "טרם צמח גיטס..." ומתעלם מכך שהתח"ך לא נכתב באנגלית, ואפילו לא ש"י עגנון. הרי הקונצנזוס לתרגום פרוסט לעברית הינו מאפייני של נגיף זה, שניתן לכנותו פרוסטטה תרבותית.

אין הראוי להבהיר בנושא זה ולציין, שרוב יצירותיו של שלום עליכם, סופר אידי ענק, הנחשב מגדולי הסיפורות העור למית, טרם תורגמו לעברית, ועל כן, יש בעצם הקונצנזוס של ברונבוסקי משום תעודת עניות לכל שהוא מתיימר לייצג בתרבות המקומית. תרגום של פרוסט בטרם תירגום של כל כתבי שלום עליכם יש בכוחו להעיד על מצב של חוסר תרבות, חוסר נקודת מוצא תרבותית ופזיר לה מיתרת, משוללת מידה או טעם, לעבר תרבויות אחרות, תוך יריקה לבארות התרבות שלנו.

מצב זה, שאותו מעודדת מדיניות היתרגומים של משרד החינוך והתרבות, ברור לחלוטין, דומה שלבליי של זכרון המר מעדיפים לתרגם לעברית מאות ואלפי עמודים רצופישיעמום מתוך עולמו של מרסל פרוסט, על תרגום עולמו

מלא החיים, התסיסה והעוצמה של שלום עליכם, שיש בכוחו לעורר רעיונות שלא יתרמו מאומה לתמיכה הציבורית במפד"ל.

תיעוד

הורי צה"ל

בימים אלה ראתה אור מהדורה חדשה של אחד מהספרים המרתקים ביותר בתולדות בניין הארץ הזאת, סיפורו של שלמה שבא, שבט הנועזים. * שבא מציג בסיפורו חיי דור, מבעד לחייהם ועלילותיהם של בני הזוג מניה וישראל שוחט, חלוצי השמירה וההגנה היהודית בארץ ישראל ומייסדי השומר, חייהם מתוארים החל מילדותם, במאה שעברה ברוסיה הרטרומהפכנית, וכלה במדינת ישראל, על תיקויותיהם ואכזבותיהם. זה סיפור חייהם של אשה וגבר יוצאייורפן, הן במונחים של אותם ימים והן במונחי ימינו, שהיו בבחינת חולמים ומגשימים של ההתיישבות וההגנה היהודיים בארץ, החל בימי השילטון התורכי, דרך המנדט הבריטי וכלה בקוממויות.

שלמה שבא מצליח לקפל בספר מרתק זה את הרקע לילדותם של בני הזוג שוחט, גילגוליהם באנרכיזם רוסיהייהודי, ותהליך המעבר לכדי דבקות ברעיון יישוב הארץ. מייסדי שבט הנועזים מתוארים דרך ייסוד הקולקטיב החקלאי הראשון בארץ ישראל, ייסוד אירגון השומרים בר

אלכסנדר זייד, מאיר חזנוביץ, ברך שוויגער, יחזקאל ניסנוב ואחרים. בימים אלה של מדינה יהודית ממוסדת, מרגש לקרוא על אותו יום במחצית מאי 1908, יום עבודה רגיל שבמהלכו נישאו ישראל ומניה שוחט במושבה סג'רה, וקודם שוב בידיו של המורה המקומי שלמה ויינשטיין. כעד שימש להם יהושע חנקין. נישואים אלה היוו קשר בן עשרות שנים, למרות אורח החיים שניהלו בני הזוג, היא בכפרגילעדי והוא בתל אביב.

אירגון ברג'ורא והשומר היו למעשה אירגונים וולונטריים, שקיימו מישמעת צבאית מוחלטת, וישראל שוחט מילא בהם תפקיד של מפקד, ללא היסוס כלשהו. סיפורו של שבט הנועזים מתאר את תהליך מסירת השמירה במושבות לידיהם של אנשי השומר, תוך הרחקת הדרוזים, הצ'רקסים והערבים מהשמירה על מושבות היהודים, ותוך יצירת קונספציות חדשות של יהודים המגנים על עצמם. אלא שפרוץ מלחמת העולם הראשונה הביא את בני הזוג שוחט למישפט האימפריה העות'מנית, כקושרים וכמורדים. והם נשלחו לגלות במרכז רמת אנטוליה, מקום שם עברו את ימי המילחמה.

כאשר תמה המילחמה והארץ נכבשה בידי הבריטים והעליה הגדולה לארץ ישראל החלה, החל גם המאבק בין הנהגת לאחדות העבודה ואיש הביטחון שלה, אליהו גולומב, מאוחר יותר מפקד ההגנה, לבין ישראל שוחט, על השליטה בהגנת היישוב היהודי בארץ. נפילת תלית ופרעות 1921 דחפו את שוחט וחבריו להקדיש זמן ואמצעים בלתימקובלים לררי

לשוב לברית המועצות. מאוחר יותר הוטל על ישראל שוחט, בדין התנועה, ייסוד ואירגון הפועל, תוך שהוא נידחק בהדרגה ממרכז העשייה הביטחונית. עם התרחקות בני הזוג שוחט מן ההגנה החלה התקרבותו ההדרגתית לנושא היהודי-ערבי, כאשר מניה ניסתה, ביחד עם אנשי "ברית שלום", לייסד מיפלגה יהודי-ערבית. בימי מלחמת העולם השנייה היה בנם של בני הזוג שוחט, גדעון, מראשוני הטייסים הארצישראלים בחיל האוויר הבריטי, ומאוחר יותר מבכירי הטייסים של ישראל. בשנת 1948 עזבה מניה שוחט את כפרגילעדי, ועברה להתגורר עם בעלה ישראל בתל אביב. לאחר קום המדינה מונה ישראל ליועץ הראשון לעניינים ערביים של בכור שיטריי, שהיה שר המעצבים, ליועצו של שיטריי במישרד המעצבים ולמנכ"ל המישרד. דומה שהשנים האחרונות של בני הזוג שוחט לא הלמו את יכולת העשייה שלהם, והמדינה לא העניקה להם את שהיה מגיע להם, עבור שנותיהם הראשונות ומעשייהם ביצירת השומר. גם התאבדותו של גדעון אחרי שיחרורו מהצבא ואי יכולתו להתאים עצמו לקצב החיים האזרחי החדש של ישראל, מעיד על תהליך נפילתם של הנפילים ובניהם. הספר שבט הנועזים מציג תקופת חיים בתולדות הארץ הזאת, תוך התבוננות רב-ממדית בדמויות כמה מבני דור המייסדים.

תרגום

ב' וד'

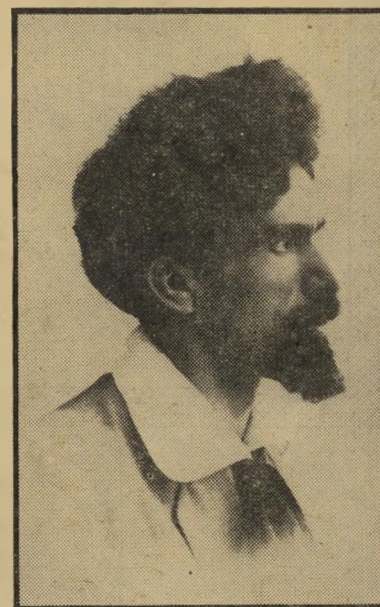
אוהה יונסון, מהבולטים בסיפורת הגרמנית בתזמננו, מביא מייצג נאמן של עולמו ומועקתו, בסיפורו שתורגם בימים אלה לעברית תחת הכותרת "שתי פנים". סיפורו זה של יונסון הוא סיפור הסלמת העימות בין המזרח למערב, בעיר הקרועה ברלין. שתי הנפשות הפועלות בסיפור הן אחות רחמניה המכונה "אורחית" (אורחית DDR) — הרפובליקה הדמוקרטית הגרמנית, היא מזרח גרמניה, וצלם עיתונות הקרוי "אורח מערב-גרמניה".

שתי פנים הוא סיפור השלישי של יונסון (1965), ובדומה ליצירותיהם של

* אוהה יונסון, שתי פנים; עברית: גידעון טורי; ספרי סימן קריאה, הוצאת הקיבוץ המאוחד, 137 עמודים (כריכה רכה).

אוהה יונסון
עולם ומועקתו

מניה וישראל שוחט
אנרכיזם רוסייהודי

כזו מאגרי נשק גדולים, ששימשו מאוחר יותר את ההגנה, וחלקם הגיע אף למילי חמת השיחור (כמו מקלעי השווארצלוזה). בשנות ה-20 השתתפו בני הזוג שוחט בצומת המאבקים שהתחוללו בגדוד העבודה, כאשר אלקינד ואחרים החליטו

* בספר מובא סיפור על נחמיה רביץ, אביו של יצחק רביץ, שניכנס בחירוף נפש, עם נשק ביד, לרובע היהודי שבעיר העתיקה, ירושלים, במהלך הפרעות והשתתף באירגון ההגנה היהודית שם.

גירא, שהיווה את הגרעין להשומר, שהוא בבחינת אביו מולידו של ההגנה וסבו של צה"ל. הספר מתאר את השיטתיות בעזרתה ליקט ישראל שוחט ברחבי ארץ ישראל העות'מנית את הגברתנים, שבעוד רתם הקים את התשתית לאגודת השומר, דמויות אגדיות כמנדל פורטוגלי,

* שלמה שבא, שבט הנועזים, קורות מניה וישראל שוחט וחבריהם בהשומר — מהדורה שלישית, הוצאת ספרית פועלים, 424 עמודים (כריכה קשה).